

HATÁRSZÉLI

POLITIKAI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL 7 ÓRAKOR.

Felelős szerkesztő:
MAGYAR BÁLINT.

Szerkesztőség: Rákóczi-ucca 3. sz. Kiadóhivatal: Teleky-ucca 5 sz.

ELŐFIZETÉSI ÁR
helyben hazhoz szállítva, vidékre postán küldve:
Égész évre . . . . . 36 K | Negyedévre . . . . . 9 K
Félévre . . . . . 18 K | Egyes szám . . . . . 80 f.
Külföldi előfizetéseknél a postabér megterítését kérjük

Hirdetések díjazására szerint. — Nyilttér serepinkt.

A nyilttéri és hirdetési díjak előre fizetendők.

TELEFON SZ: 37.

UJSÁG

SZILÁNKOK.

TERMÉNYT REKVIRÁLNI már hallottam, de nyelvet még nem. Nem is azért mondom, mintha ehhez joga volna valakinek, hanem azért, mert a republikának egy főhadnagya mégis meg akarta tenni, bár nem sikerült. A csapi újságél-árusítóhoz odament a nevezett főhadnagya és jó magyar lapokat kért tőle. Ez azonnal kínálja a H. U.-ot, K. N.-ót, a R. M. H.-ot, E. U.-ot stb. A főhadnagy ekkor kérdőre vonja: „Hogy nér magyarul beszélni?” „Ugy merek, — mondotta az újságárus — mert magyar vagyok és más nyelven nem tudok”. A főhadnagy erre beigértte, hogy el fogja tiltani az embert az újságárusítástól, amire az újságárus így felelt: „Jegyezze meg a főhadnagyr, hogy mindaddig, amíg a nyelvem ki nem vágják a számból, magyarul fogok beszélni.

ARRÓL VAN SZÓ, hogy a róm. kath. egyháztanács visszakérte a hitközség elemi fiúiskoláját, amelyet tudvalevőleg ideiglenesen más célra foglaltak le. A hitközségnek a magyar gimnáziummal kapcsolatos tervek miatt elsőrangú érdeke, hogy az elemi fiúiskola terméit visszakapja, mert négy gimnázialis osztályt ott akar elhelyezni. De nemcsak elsőrangú érdeke, hanem elsőfoku joga is a hitközségnek, hogy kérését teljesítsék. És mit tesz Pešek tanügyi referens? Közé áll a hitközség és a generális közbe és azt mondja: „A felszabaduló iskolát magamnak követelem”. Hogy milyen célra, milyen alapon, nem tudjuk, de hogy ezt tette, hallottuk. Igazán nem értjük a referens urat. Neki lett volna már korábban kötelessége, hogy az iskola terméit felszabadítsa. Neki volna kötelessége, hogy azt rendeltetésének, vagyis a magyar tanítás helyéül biztosítsa. És ő nem tette eddig, hogy felszabadította volna és ő akarja most, hogy ismét más célra, nem a magyar tanítás céljára foglaltassék le. Ha más ok nem volna, csak ez az egy, akkor is éppen elég ok volna, hogy mi magyarok ne legyünk sok bizalommal Pešek referens ural, aki mellesleg a még érvényben levő magyar törvényes rendelkezéseket is csak akkor veszi tekintetbe, amikor már az ellenkezőt megkísérelte, de — a magyarság oppozíciójával találkozott, mint most legutóbb is a kath. magyar gimnázium tandíja kérdésében.

Dr. TÓTH TIHAMÉR budapesti központi papnevelő-intézeti praefectus Hollandia Venló nevű városában időzik az ott nyaláló magyar gyermekekkel. A „Nieuwe Venlosche Courant” című lapban több cikket helyezett el a magyar bolsevizmusról s a tárgyalás menetén természetesen szóba kerültek az — ártatlan zsidók is. A tudós praefectus cikkeire azonnal felszisszent a venló Philip Cohen, magyarul Kohn Fülöp és körülbelül az az eset adta elő magát Venlóban, mint — Ungváron, amikor a mi lapunk volt a Nieuwe Venlosche Courant és Kreisler mester volt a Kohn Fülöp. Az általunk is sokszor hangoztatott zsidó világszolidaritásnak olyan egyformák a megnyilatkozásai, mint amilyen egyformák a Cohenek és Kohnok. A Cohen ur legerősebb argumentuma a zsidók ártatlansága mellett az volt, hogy a zsidó nem is tud ölni; (láttuk Kohn Kerekas Árpádnál) a zsidójellem nemes és jószívű (Szamuelli, Korvin, Löbl Mór, Grünfeld Izidor, Schön Gábor.) Érdekes, hogy a Nieuwe Venlosche Courant azonnal antiszemita heccelappá, Tóth Tihamér dr. pedig azonnal vérszívó kéjencé és antiszemita sajtóörönné lett, mihelyt a cikkek megjelentek. Egészen úgy történt minden, mint Ungváron és a világ mégsem ad mindenben igazat — Cohennek. A „La documentation catholique”

című francia folyóirat egy bizalmas new-yorki jelentést közöl az orosz forradalomról. A jelentés megdöbbentő tényeket sorol fel. Hivatatosan megállapítható, hogy 1916-ban az orosz forradalomban a zsidó Schiff Jakob, Breitung Max, Kuhn, valamint Loeb és társa bankházak erősen érdekelve voltak. A Khun, Loeb és tsa cég, melynek Schiff Jakob az igazgatója, összeköttetésben áll Németországban a Westphällisch-rheinisches Syndikattal, Párisban a Lazare testvérekkel, Londonban, New-Yorkban és Frankfurtban a Speyer-bankházzal, Stockholmban a Mya Bankennal. Schiff igazgató ur legbizalmasabb embere egy Judas Magnez nevű rabbi, ki mint a kékféher cionisták prófétája, Amerikának legelső kommunista közé tartozik. Hogy jön össze a rabbi, a zsidó világhuralomnak e nagy fanatikusa a zsidó kapitalistákkal, a Spartacusokkal, a francia, angol szélső szocialistákkal és Európa legvéresebb proletárvezéréivel?... Vajjon nem a Schiff pénze szóltat meg Cohenből?... Mert a Schiffeknek van pénzük bőven. Az amerikai és francia zsidók már tárgyalnak az orosz bolsevikokkal, hogy haljandók volnának átvenni az orosz udvar és az orosz nemesség, valamint az orosz egyház tulajdonát képező összes ingatlanokat. A bolsevizmus — gscheft és Tóthnak van igaza, nem pedig — Cohennek, akármennyire nem látja is ezt be mindenki és főképp minden zsidó, aki maga nincsen a játékban.

A fizetésrendezésnélküli tisztviselők sorsa

Többször hallottuk innen is, onnan is, hogy a fizetésrendezésnélküli tisztviselők sorsán segíteni kell, mert azt elsőrangú szociális okok teszik indokoltá. Magunk is hibáztatjuk magunkat, hogy bárha többször hallottuk ezt, mind a mai napig nem indultunk el a közelebbi adatok gyűjtésének útján és nem tártuk fel a helyzetet a maga legszomorubb valóságában. Most e héten vállaltuk a kötelességünket terhet és bejártuk a szerződnyi járást. Minden hosszadalmas csodálkozás helyett közöljük a következő adatokat, amiket csak nehezen tudtunk meg.

Van a szerződnyi járásban egy 23 év óta hűségesen szolgáló hivatalnok: Tiltz Endre, aki mellesleg nyolc gyermekes családapa. Már 1917-ben 16 ezer koronára ment fel a pótlékkal a XI. osztálybeli fizetése. Most kap havi 483 K-t és negyedévenként minden családtag után 100 K pótlékot. Ez évi 8996 K — Kérdjük: mivel érdemelte meg ez az ember, hogy 3 év előtti fizetésének a felét kapja, holott azóta a megélhetés ötszörösen drágult?

Banák Béla 10 év óta járási díjnok. Szolgálati idejét a világháboruban való részvétellel és az olasz hadifogság miatt kénytelen volt megszakítani. Hadbavonulás előtt havi 500 K fizetése volt. 1919. nov. 7-én hazatérve a fogságból, azonnal szolgálata jelentkezett előbbi hivatalnál, Szerednyén. Visszatérték 10 K napidíj mellett, ami havi 280—300 K-t jelent. Ebből az összegből hogy fizessen ki adósgécsinálás nélkül 450 K-t korszért, 100 K-t lakásért, hogy vásároljon ruhát, gyógyszer stb.

Gyilbócs Gyula bacsovai jegyzőnek hat gyermeke van. Havi fizetése — tekintve, hogy már régebbi jegyző — 500 K. Hrabár Gyula korláthelmei és Chira Viktor ungesztyenyési jegyző már csak 460—460 K-t kapnak, mert ők még fiatalabb emberek, bár utóbbi szintén családós.

Hasonlítsuk most össze a fizetésrendezésnélküli fenti tisztviselők fizetését az ugyanazon járásban működő Kardos Lipót járásorvosnak, dr. Ivánsy Béla szolgabírónak Vajdaffy Zoltán szerednyei jegyzőnek vagy a főszolgabíró urnak

már rendezett fizetésével, ami fejenként és havonként 1200 K minimum és 1500 K maximum között mozog s amit nevezettek még a Brejha—Bruszk idejében kaptak meg (Pedig nevezettek pincetulajdonosok is. Vagy éppen azért?) Hasonlítsuk össze a fentieket Ottkar Adam-nak, ennek a négy középiskolát végzett volt katonának, jelenleg írónak rendezett 1506 K havi járulékkával egy másik, még csak 18. életében levő hivatalnoknak rendezett XI. fizetési osztálybeli és napi 30 K pótlékok számláló, végösszegben 1500 K-t kitevő rendes havi fizetésével, egy tegnapelőtt még őrmester, mára nyilvántartó hadnagynak ugyanott és ugyanannyit kitevő havi gázsijával és akkor azonnal megértjük, hogy itt a fizetésrendezést nem egészen egyszerű, hanem igenis életbe és igazságra vágó okok indokolják.

Megtudtuk, hogy az érdekeltek, mondhatnók sértett tisztviselők már számtalanszor kérték feltevéseknek a többiekével egyformán igazságos elintézését. Külön és együttes kérvények mentek fel az illetékes helyekre — hanem eddig hiába. Itt nem tudjuk ki a hibás, lehet, hogy a főszolgabíró is, bár ő azt felelte érdeklődésünkre, hogy a hivatalhoz beosztott kezelő- és segédszemélyzet fizetésfűgéhez megtette, amit tehetett. A hivatalnokok megmondták a számot is, amelyben ügyük elintézését kérték. Mindenesetre lesz rá gondunk. hogy Ehrenfeld vicekormányzó ur előtt az ügyet, mint közügyet, szóval is feltárjuk. Nem a hatóságok jogkörébe való beleavatkozás lesz ez, hanem kötelességszerű eljárás a megszorult, magukon segíteni nem tudó, kölcsonból és ingóságai eladásából élő tisztviselők eminers érdekében. Mert szem előtt tartjuk, hogy Ruszinakóban nemcsak a szerződnyi járás van és nemcsak a fentnevezettek szolgálma rendezés nélküli fizetésért. Itt általános tenni való van és pedig igen sürgősen. Addig is, amíg ez meg lesz, talán lehetne valami előleggel vagy hasonlóval segíteni e szegény emberek. Szerednyén van valami helyi alap, csak fölhatalmazást kellene adni a főszolgabírónak, hogy hozzányulhasson. Talán másutt is lehetne így tenni. Mindenesetre egy kevés jó sziv szükséges, lesz akkor helyes megoldási mód a gyors segélyre elég. Föltétlenül kívánatos azonban, hogy a fizetésrendezés visszamenő érvénylen történjék, mert ezek a tisztviselők ráfizetéssel és pedig alapos ráfizetéssel tudtak csak megélni, egyik-másik évtizedeken át beszerzett ingóságait adogatta el, a másik adósságot csinált, a harmadiknak ismét más forráshoz kellett folyamodnia, de mindegyik ráfizetett és azt most vissza kell kapnia.

A magyar főgimnázium ügye.

Szept. 2-án a róm. kath. egyháztanács ülést tartott, amelyen Lőrinczy Jenő elnök örömmel jelentette be, hogy a tandíj ügyében a kormányzó Pešek referenssel szemben az egyházközségnek adott igazat, amely autonóm jogából kifolyólag a tandíjat maga állapítja meg. A felállítandó magyar gimnázium helyiségére vonatkozólag az egyháztanács erőves hangu felterjesztésében követeli, hogy a Teleki-utcai, saját tulajdonát képező rk. elemi iskola-épületet, melyet a katonai Intendantura erőszakkal lefoglalt, a kath. magyar főgimnázium céljaira mielőbb visszaadassék. Ugya is az épület a modern pedagógia higienia minden követelményének teljesen megfelel. 4 nagy teremmel, egy tanári szobával, teljes iskolai berendezéssel és villany-éplítéssel van ellátva. Ehhez az épülethez föltétlen joga van az egyházközségnek, nemcsak azért, mert az az ő tulajdona, hanem a békeszerződés 1. fejezetének 8. §-ában biztosított jog alapján is, mert ezt az épületet a rk. egyházközség kizárólag saját iskolai céljaira, saját költségén emelte és a 8. § alapján felállít

tandó magyar főgimnáziumot másutt elhelyezni nem tudja mint saját épületében. Ennek az iskolahelyiségnek vissza nem adása a békeszerződés 8. §-ának nyílt megszegését képezi. Azért kéri a kormányzóságot, hasson oda, hogy szeptember 15-ig, mikor a beiratások kezdődnek, a katonai parancsnokság ezt az épületet kiürítse.

A katonai Intendantúra a kaszárnyák üres terméből bőven foglalhat a maga számára bármely percben, míg a főgimnázium a pedagógiai követelményeknek megfelelő tárgyakat másutt nem talál.

Nagy hiba volt, hogy Podkarpatska Rus tanügyi referense, Pešek ur, eddig is türte, sőt bizonyára elő is mozdította az iskolának katonai célokra való lefoglalását.

Az egyháztanács kijelentette, hogy a békeszerződésben biztosított jogainak megsértését tovább tűrni nem fogja (hallja Pešek ur! Szerk.) is ha szükséges, ezt az ügyet a felsőbb fórum elé viszi és nem nyugszik addig, míg az épületet vissza nem kapja.

Hisszük, hogy a kormányzóság és a katonai parancsnokság, mint a békeszerződés őrei és végrehajtoi a rk. egyházokozsági eme törvényeken alapuló kivánságot szeptember 15-ig teljesítik s a 450 előjegyzett tanuló tanulmányai megkezdésében és folytatásában megakadályozni nem fogják.

Harajda András polgártársunk hazatérése a fogságból.

Több földinkről és magyar testvérünkéről hozott megnyugtató hírt. — Reményeink a jövőben!

Harajda András bozós-utcai magyar-szabó polgártársunk a hét folyamán hazatért Nagy-országból, szomorú fogságból. Három és fél hónapig tartott az útja, pedig utközben aig késkedett mindössze 10—15 napot és mindenütt vonat, illetve német hajó hozta. Sietve jött, repülve repült, hiszen élműt négy éve, hogy Bucsaacsánál Brüssilovék fogságába esett. Repülve repült, mert olyan régen nem látta hűségese hitvesét és derék gyermekeit, akinek szülői azóta minden aggodása, minden szenvedése. Az öt gyermek szepen fejlődött. A jó emberek szeretete és saját szorgalmuk, életrevalóságuk embernői emberekké, szép hajadonokká nevelte fel őket... de a hűségese hitvest Harajda András — bárholgy sietett is — már nem találta életben. Annak idején megirtuk, hogy milyen szomorú volt az ő elválása a látoit síró gyermekektől, a láttalan férjéltől. Azt még csak meg lehetett írni valahogy. De miképen tudnók leírni most szomorúságát az akkor láttalan férjnek, aki szomorú szemével hasztalan néz a kis ház bármely szögletébe... Nincsen, nem látja és sohasem fogja

látni a gyermekek között... Akkor... 1914-ben látta utoljára...

Harajda András Szokoloból jött haza. (Nyugat Turkesztán, Kinától mintegy 100—120 verszinyre). Ott volt mint szabómunkás, előbb hadi fogoly-táborban, később a helyi kórházban. 1919-ben ugyan megkísérelte, hogy Kinán át hazaszökjön onnan, de a határról vissza kellett mennie, így összesen 3 és fél évet töltött ebben a városban. Fogsága elején a Murmán vidéken dolgozott (a Fehér tenger vidéke); ebből az időből rémes dolgokat mond el arról, hogyan kellett mindennap a minden esetben föltétlen halállal végződő cinga betegségtől megmenne. Szokoloból is sokat kellett a hadifogolyoknak szenvedniök, főképen az éhségtől. Harajdának egy fél-évig-meddig akaratlanul elejtett meggyezéséből megdudult és ha talán meg is bántjuk szörnyességét, de megírjuk, hogy az éhség idején nagy része volt igen sok honfitársa életének megmentésében. Neki ugyanis mint szabónak állandó kereseti forrása volt a mestersége. Éjjel-nappal dolgozott, hogy keresetképtelen magyar fogolytársain is segíthessen. Amint mondja; bizonyosan azért a jóakaratu tevékenységéért gondoskodott az Isten, hogy gyermekei ideháza ne szenvedjenek.

Hogy kikkel volt együtt a mohamedán szárdok és girgizek távol országában? 1919-ben még 26000 német és osztrák-magyar hadifogoly volt Turkesztánban. Ezek közül vagy 5000 beállt vörös katonának. Közlelőbbit a következőkről tud: Gregus Imre (Botfalva, Ung m.), Gyüre János (Vaján), Fodor Vili (Szelenc), Farkas János főhadnagy (Kassa), Tóth László százados (Hajdu-szoboszló), Póka Kálmán hadnagy (Budapest), Láng Gyula hadnagy (Brassó), Fekete Gyula hadnagy (Böcs, Borsod m.), Simkó főhadnagy (Abauj m.), Torbágyi Tibor (Orosháza). Ez utóbbit elindult onnan de nem tudja, haza ért-e?

Harajdát, mint idősebb embert egy vegyes hadifogoly-bizottság indította haza. Utközben érdekes, bár szomorú dolgokat tapasztalt. Rjezántól kezdve rettenetes a nyomor. Ott Turkesztánban még meg voltak valahogy az emberek, különösen a dolgozók. Naponta ezer rubelt is lehetett keresni és ezért minden szükségset meg lehetett vásárolni. Rjezántól kezdve egy font kenyér 370 rubel, egy font szalonna 5000 rubel, egy font sajt 4500 rubel, egy üveg tej 250 rubel.

Hajót Stetintől kezdve kaptak. (Német kikötő). A németek igen jól bántak velük. Orosz szovjetpénzüki megmaradt részét Bécsben átcsértelték bélyegzetlen osztrák-magyar pénzre. Kaptak 2000 rubelért 100 osztrák koronát, amit ismét Csehországban váltottak be negyedárú. (Vagyis kaptak 2000 szovjet rubelért 25 cs.-szl. koronát). A cári pénzt elég jól fizetik. 452 cári rubelért kaptak 180 cs.-szl. koronát.

Hernadsánynál elválasztották őket a többi magyar testvértől, akik — Pest felé indultak. Azokat már ott egy küldöttség fogadta és azonnal zsebpénzzel látta el.

— No, Samukám, drágám, ezt nem gondoltam magáról!

— Tetszik látni, Samu is gavallér, ha kell! Hát tessék beszélni! De azt előre megmondom, hogy csak a menyorszag demarkációsáns vonaláig vihetem. Ott átadom a volt főnökömmek, Reizmannak. Tetszik ismerni?

— Hogyne! Hát az mit keres ott?

— Az is felhagyott az üzlettel s most a másvilágban idegenvezető.

Ezekután nem is kérétem magamat, hanem beültem a gépbe. Gyors iramban emelkedtünk fel, fel a magasba. Jódó mulva egy meszeszerűen szép mezősegre ereszkedtünk le s mire a gép leszállott, már ott állott Reizmann, aki egy régi jóismerős barátságosan széles mosolyával üdvözölt, egyben kérdezte, hogy a meny melyik részét óhajtanám megtekinteni?

— Lehétleg mindent szeretnék látni — mondám — de magyar lévén, a magyarok által lakott részt elsősorban.

— Hja, kérem — felelte Jakli ur — az egy kissé nehéz lesz, de az ur kedvéért mindent megpróbálók.

Megindultunk hát s amint mentünk, megdélgtünk, a kéklő távolban hatalmas, remekebbnél remekebb paloták körvonalai bontakoztak ki, melyek mindegyike hatalmas park közepén volt beépítve és megmászhatatlan kőfalakkal körülvéve.

— Micsodák ezek az épületek? — kérdém Jaklított.

— Ezek a különféle nemzetek megszállóhelyei.

— Mi a szösz? Hát itt is külön vannak elkvártélyozva?

— De még mennyire! Hja, az előrelátás soha és sohasem felesleges. Az örök béke kedvéért jobb ez így. Nincsen is itt soha veszedelmek.

Messze Ázsiából, Oroszország fogoly váraiból megindult hazafelé a visszavándorlás. Ma még nem tudjuk egészen biztosan mit jelent majd a visszaérkezők élettapszalata, ismerete, hatása a nemzetek jövő életében, de ha mindegyik magyar úgy jön vissza, mint Harajda András, akkor a jobb jövőre vonatkozó reményeink csak nagyobodhatnak.

Dolgozni akar és magyar akar lenni addig, amíg élete még lesz. Örül a magyar gyermekeknek, akiket ismét megtalált és akiknek élete utját tovább igazíthatja. Bizonyos, hogy az igazi magyar ember nem tagadta meg magát Ázsiában sem. Hallottunk a „Magyar Szemle” című folyóiratról, amely Nikolsk Ussuriskban (Kelet Szibéria) jelen s melynek egy példányát az egyik szerkesztő, egy gimnáziumi tanár hozott haza. A kézzel írott folyóiratban (amelynek íróira és terjesztőire halál volt kimondva, mégis írták) az egyik cikket egy máramarosi jogakadémiai fogoly tanár írta. „Mit csinálnak otthon?” címen 1920 január havában.

„Mit csinálnak otthon? ... Nem azért kérdem én ezt, mert várók valamit tőlük, hanem mert sajnálom őket. Nem azért sóhajtok, valahányszor azt kérdezem, mintha sajnálnám magamat nyomoruságomért, de sóhajtok értük, a kedves otthonlakért, akik olyan sokat szenvedtek. Önökik bizonyára fáj, az hogy rajtunk nem tudnak segíteni, de hiszen talán szegények még többet nélkülöznek, mint mi.

Nagy vihar volt otthon, elpusztult minden. Beteg a mi szegényes kis országunk, beteg az egész nemzet. Nem halálos beteg, meg fog gyógyulni. De most még na-nyon erőtlén. S mi ettől a szerencsétlen beteg kis országtól, a meg-tépett kis nemzetől várjuk sorsunk enyhítését? Szabad volna-e méltatlankodni, ha még rosszabbul is menne sorsunk, a szegény gyenge otthon okolni, mert nem tud rajtunk segíteni? Ugye, nem?!

Ne várjunk mi semmit az édes otthontól, ök várnak mireánk, erős, pihent, bár sokat hányagott gyermekkeikre. Nagy munka vár reánk otthon: a leromlottakat újra felépíteni, a multat egy csendes, békés, munkás jövővel elfeledtetni. Erre készülünk el, erre gondoljunk meleg szeretettel, ez töltse be minden gondolatvilágunkat, amikor na-nap mellett ismételve megkérdezzük: Mit csinálnak otthon?!

Igen, ilyen érzésekkel, gondolatokkal készülnek és jönnek haza a mi drága véreink. Harajda András minden szava megerősíti ezt a hitünket, irántuk való szeretetünket és a jövőbe vetett bizalmunkat. Isten hozza őket, a mi Szibériában és a szenvedések más egyéb helyein kinszenvedett jó testvéreinket!

— A Budapestre kinevezett pápai nunciust már püspökké szentelték. Címzetes érseki címmel szent. közepén foglalja el budapesti állását.

Bendeguz a másvilágban.

— Riport. —

Kiváló munkatársunk, Bendeguz, az elműt hetek valamelyikén véletlenségből és minden utlevél nélkül megfordult a — másvilágban. Csak természetesen, hogy érről a nem mindennapi eseményről hosszú és igen jól sallangozott riportban számol be lapunk kedves olvasóinak, amely riportnak legalább kivonatos és sallangnélküli közlését politikából föltétlenül eszközölnünk kell. (Hátha olyanok is kedvet kapnak a másvilági utazásra, akiknek ez máskülönbén eszükbe sem jutott volna!) Szerk.

Elindulás.

Gyönyörűséges erdőszélen sétáltam, közel a szőlőkhöz; egyszer csak, miközben a különféle vadírókat, valamint az arra kószáló gyanus alakokat nézegettem, egyszer csak — gondom — eszeveszett repülőgépperregést hallok. Hirtelen árnyék, siklás, zökkenés: és a gép már ott van előttem a földön.

— Mi az ördög!? — mondtam, ahogy a repülőgép emberét megláttam. Maga az Samu, mi a csodát keres maga itt?

— Hát én — kérem — most repülő vagyok.

— Na, és az üzlet? Hát a Határszéli?

— Hjal kérem, otthagytam mindent, még a leendő családomat is. Én most szállítók, azaz repíték.

— Kit? Mit? Hova?

— Akármit és akárhát és akárhova!

— Még a másvilágra is?

— Na ja! Sőt elsősorban oda.

— Tyú a kiskésit! Hát felvisz-e engem a magas égbe?

— Már hogyne! Egy szegény riportert, egy Tyukodi pájtást, akár ingyen is!...

Különböző feliratok mellett haladtunk tovább: „Beszéljünk angolul!” — „Beszéljünk franciául!” — „Beszéljünk románul!” — „Beszéljünk cseh-szlovákul!” stb.

— Mik azok a felírások? — kérdeztem.

— Mindegyik magamat magyarázza! — felelte Reizmann. Az van ott, hogy mindenki úgy beszéljen, ahogy fel van írva. Látja ott azt a furcsa betűs felírást? Érti?...

— Látom, de nem értem, — mondtam.

— Nos, hát ez meg azt mondja: „Tu szjá po ruszki havarét!” — „Beszéljünk oroszul!”

— Jól van, jól, — feleltem, — de hát hol van az, hogy beszéljünk magyarul?

— Az itt nincs kiirva sehol.

Ha beszélni akarnak, beszéljenek angolul, franciául, oláhul, cseh-szlovákul, vagy pedig po ruszki! Így szól az örök béke! Látja ezt a nagy házat? Itt az volt kiirva: „Beszéljünk magyarul!”, de a felírást bemazolták és a nagy házat azokhoz a kicsinyeknek kapcsolták. Menjünk be és beszéljünk, ha tudunk! És értsenek meg bennünket, ha tudnak!

Bent a menyországon.

Bementünk. A ház udvarán egy tulpános kert, de a tulpánokat éppen akkor tépdeste ki valami 4—5 barát-kínézési ember. A kert egyik szögletében Strausz Miska szomorkodott:

— Elcsaptak a jegyzőségéből, — mondta — mert a két kis ikerlányom eltépte az Aszbukimat és mára nem tudtam megtanulni a leckét.

Odább egy kerek asztalnál írák azokat az ujságokat, amiket 2—3—4, illetve 5 ezer példányon ingyen osztanak ki a boldog menyei birodalom öslakói között. Az ujságok közül kettőt a menyei kormányzó hatalmak éppen akkor szub-

A magyar kormányzó Békéscsabán.

— Földbirtokreform és a vízei telkek. —

Horthy Miklós Magyarország kormányzója aug. 31-én meglátogatta Orosházát és Békéscsabát, szept. 1-én pedig részt vett az égről ezred zászlószentelésén. Békéscsabai beszédjében többek között ezeket mondotta: „Itt meg akarom mondani azt is, hogy a földbirtokreformot megvalósítjuk, mert az szükséges és üdvös, de azt is ki akarom jelenteni, hogy ezt nem azért valósítjuk meg, mert azt bárki is követeli, hanem azért, mert a haza szempontjából szükséges. Ezt a reformot úgy fogjuk végrehajtani, hogy a földet attól vesszük el, akinek nem árt, és annak adjuk, aki azt minden tekintetben megérdemli”. A tiszteletre rendezett díszvendéget ráért a kormányzó kedvence eszméjére, a vízei telkek gondolatára és annak megvalósítására hívta fel Békéscsabai közönségét. Vízei telkekkel a magyar kormány egy rendeletre értelmeiben azok a háborúban kiűnt, feddhetlen honfiak ajándékozhatók meg a kormányzó által, akiknek kis vagy középbirtokuk nincsen. Olyan donációk lesznek ezek, mint amilyenek a régi világban voltak: a becsület, a munka és a hűség jutalmái; a vér és veríték címén lehet hozzájuk jutni a hű és derék honfiaknak, akikből Magyarország új arisztokráciája, új nemessége, a hősiesség, munka és hűség arisztokráciája és nemessége lesz. A vízei telkek a megadományozottak kezén marad. Tilos lesz annak elidegenítése, megterhelni is csak kivételesen lesz szabad hasznos beruházásokra. Végrehajtás alól is mentes lesz úgy a vízei telkek, mint a vele járó felszerelés. Osztaiban egészben csak egy örökösre szállhat át, az elsőszülött fiúra, vagy az államfő hozzájárulásával a leánygyermek férjére, aki ilyenkor családneve mellett felesége családnevét is felveszi. A megadományozott név mellett a Vitez jelzőt használhatja. Hogy ki válik esetleg érdemtelenné, azt a Vitez szék dönti el, amelynek tagjai a Vitezek választják.

A magyar kormányzó eszerint nem akarja bevárni, míg a földbirtokreform párából a törvényhozás lombikján keresztül eleven és konkrét valóság lesz, de már is megkezdte a birtokadományozásokat azokon, akik hűségük és áldozatkészségük legnagyobb próbáit állották ki.

Orosházán a kommunizmusra vonatkozólag ezt mondotta a magyar kormányzó:

A magyar nép az elmúlt időkben sokat tanult. Meglátta, hova vezet a lelketlen demagogia és ha még mindig akadnak olyanok, akik bizakodnak a letűnt gonosz kor visszatérteben, azoknak kijelentem, hogy ne reménykedjenek. Ide a kommunizmus soha többé vissza nem tér és mi a felemelt fegyvert a kezünkől kiűnti soha többé nem hagyjuk.”

Békéscsabai beszédjének ez volt a befejezése:

vencionáltak, viszonásul csak dicsérni kellett és örökkévalónak zengeni az égi kormányzói hatalmakat. Egy kukurbita árnyékában barnaképi, szemérvény ember intézte az egytlemi-, közép-, polgári- és elemi iskolai, óvodai, vallásügyi és politikai bünyűi, valamint a katonai elszállásolási, cserkész- és káplán-ügyeket, miközben még egy éhifuszban elhunyt ember bacillusait vizsgálta felül és írta meg arról beható tanulmányát a földi Vichodnak. De — ami a legérdekesebb: — a néhai tulipánkert közepén maga Il. Rákóczi Ferenc fejedelem volt ruszin leckét az instruktorától, Bercsényi Miklóstól és maga Mikos Kelemen írta a fejedelem praeparációját.

Már az előbb látottakon is szörnyen csodálkoztam, hanem ezt az utóbbi látványt meg éppen sehogysem akartam valószínű feltételezni. Lehetetlenség, hogy ez igaz legyen! Hát itt már valóban senkisémm beszél magyarul?... Még a fejedelem sem? Ezt már ki kell próbálni... és ha csakugyan... hát akkor ne haljak meg és ne jussak a menyországba, az a kívánságom. Inkább maradjak ott lent, a földi pokolban!

Odalépek a fejedelem elé. Ajkaim meghattant mondják a próba-, egyben üdvöző szavakat:

— Jónapot kívánok nagyságos Fejedelem! — Dáj Bazse! — Sta chocses? — volt rá a válasz.

Az a bizonyos borjú arra a még bizonyosabb kapura nem bámult úgy, mint ahogyan én erre a feleletre, illetőleg kérdésre. Rőnyire meresztettem ki a szememet: jól látok-e? Csakugyan. Hát már nemcsak a népe, de Rákóczi is?... Kétségbeesve néztem hol Bercsényire, hol Kelemenre. Bercsényi arca jéghidegen meredt felém. Kelemen képének kollemlen kifejezése keblemet kínos kövélkeztetésekre készítette. Erőt véve magamon, így szóltam a nagy fejedelemhez:

„Nem ismerem felekezeti különbséget, ép úgy nem ismerem pártkülönbséget sem, csak egy pártot ismerek: a magyar pártot. Egy utam van és erről egy milliméterrel sem hagyom kitolni magam. Ha ezen az úton követ mindenki, úgy Magyarország boldogabb és gazdagabb lesz, mint valaha volt!”

ÚJDONSÁGOK.

— Személyi hír. *Dostál József* p. ú. számvizsgáló, ki Kugler p. ú. referens mellé volt beosztva — saját kérelmére Prágába a p. ú. miniszterumba visszarendeltetett. Sajnáljuk a távozó csehi tisztviselőt, s tán ez az első eset, hogy a körülből távozó csehi tisztviselőt is sajnáljuk. Kiváló régi osztrák nevelésű s szakát mindenben értő tisztviselő volt, ki minden sovánista politikától menten — nemzetiségre való tekintet nélkül — mindenki ügyét igazságosan szolgálta. Ennek tanulejt több alkalommal adta, s különösen pedig földink, Speck Sándor itteni adófőtiszt, orosz fogságban meg ma is sanyalódó főhadnagy — anyátlanul itt maradt négy gyermekének igazságtalanul beszüntetett ellátási illetményeinek újra folyósításánál.

— *Esküvő. Stenczinger Iluska és Bokszay József* e hó 8-án tartják esküvőjüket az antalóci templomban.

— *Búcsúzás.* Mindazon ismerősöknek és jó barátoknak, akikről hirtelen elutaszom miatt személyesen elbúcsúznom nem volt módomban, ez uton mondom „Isten hozzád”-ot. Nehezen esik elválnom az ungyemeyi hegyektől és szép rónától, de még nehezebb azoktól a kedves emberektől, akik szeretnek, akik jóindulatukkal támogatnak. Az ungyemeyi kedves emlékeket örökké megőrzöm és kérem, tartsanak meg szíves emlékeztülöket. Én csak szeretetet viszek magammal, gyűlöletet nem. *Dr. Oszvald Károly.* — Mindazokkal, akiket szerettem, a jó Isten áldása maradjon! *Özv. Akantisz Özönné.*

— *Lehetetlen hatósági intézkedés.* A pénzügyi hatóság elrendelte a nagygejőci, ungaróczi, ároki és ungvári körgyezsőségekhez tartozó községekben a hadikölcsönkötvények bemutatását. Az össeirő hívatat a bemutatásra (3) három napot tűzött ki, de teljes titoktartás mellett, mert f. hó 3-án a nagygejőci kört kivéve még egy községben sem hirdettetett ki az össeirás, dacára annak, hogy az össeirási határidő már augusztus hó 28-án lejárt. Kérdjük mi ez? Jog érvényesítéséről van szó. Méltóztassanak azt éppen úgy közhírré tenni, mint a polgárokat terhelő ügyeket, statárium, adófizetés, új díjak, sorozások, rekvirálások és sok sok minden mást. A mennyiben a postai küldemények kézbesítése különösen falura megbízhatatlannak, méltóztassanak az adófizető polgárokat jogaik érvényesítésére hírlapok útján is felhívni.

— *Uram! Én magyar vagyok. Alázatos tiszteletet tenni jöttem Nagyságodhoz!*

— *Sta von havaret?* — kérde Mikestől, ki rögtön a tolmács szerepét vitte.

— *Ámulat- és bálmulatomból magamhoz terte, most már Mikeshoz fordultam:*

— *Hát a nagy fejedelem elfelejtett volna már magyarul?* — kérdeztem.

— *Dehogy is felejtett!* — vigasztalt meg a szeleid, az édes, aranyos Mikos.

— *De hát mit csinájunk?* — folytatta. A békészerződés pontjait be kell tartani és a lecke-órákat pontosan föl kell használni. Eddig a nép volt hű a fejedelemhez, most a fejedelem hű az ő népéhez és próbál úgy beszélni, ahogy nem tud.

Akkor látom, hogy a menyői palota udvarának egy, a tulipánoktól már teljesen megtisztított részén, kerek asztal mellett, pódiumon és karbateti kezekkel egy borotválóbajusz, megdicsőült alak áll, akit hasonlóan másik kettő vesz körül. Éppen a magyar visszaható-igéket tárgyalják. „Mösdöm, mosaksom, törülközőm”, ezek mind visszaható-igék, mert az ige által kifejezett cselekvés az alanya hat vissza”. A szavakat angolosan, de kevés jóakarattal ejtik ki, látszik, hogy muszájból tanulnak magyarul. Szóval ezek is és még a harmadik szögletben is egy csoport szőke, finánc-szabású ember és nő is úgy beszélnek, ahogy nem tudnak. Akkor látom, hogy egy szobafestő a régi táblára, ahol valamikor ez volt kiírva: „Beszéljünk magyarul!”, ezt pingálja fel szép cirillikával:

Felébredtem. A Samu ordítása ébresztett fel, aki a Határszéli Újság legújabb földi kiadását árulta el az égből.

— *Házasság.* *Lukács Béla* m. kir. őrnagy augusztus 28-án vezette oltárhoz Budapesten, a Krisztina városi templomban *Rónay Margitot Rónay Árpád* hegygombai uradalmi főerdész leányát.

— *Beiratás az orosz polgári iskolába.* Az orosz polgári iskolában a javító- és magánvizsgálatok szept. hó 13-án és 14-én lesznek megtartva. A beiratkozás szept. hó 15, 16, 17., 18-án d. e. 9—1 óráig eszközölhető. A rendes előadás 20-án reggel 8 óraor veszi kezdetét. Az igazgató figyelemelteti a szülőköt és növendékeket, hogy tankönyveket ne vásároljanak mindaddig, míg az új tantervet a gyermekeknek ki nem hirdetik.

— *A csl. köztársaság statisztikája.* A csl. statisztikai Közlöny szerint a köztársaság területe 142.575 □ kilométer. A lakosság 13 811 655. Ezek közül 6,715.892 férfi és 7,095.763 nő. Nemzetiség szerint 6,301.103 cseh, 1,702.873 szlovák, 382.897 német, 1,071.578 magyar, 422.939 rutén, 277.792 lengyel. 11,836.933 rk., 975.367, ref., 592.115 gk., 368.970 zsidó, 31.060 g. kel. *Szlovén-szko terület* 50.242 □ kilométer, lakosság száma 2,727.626. Ezek közül 1,437.272 férfi és 1,540.454 nő, 1,698,816 szlovák, 902,040 magyar, 199,291 német, 1,129 román és 63,992 egyéb. *Kárpátarúsia területe* 12,097 □ km. Lakosságának száma 572,071. 279,957 férfi és 292,114 nő. Nemzetiség szerint 4,057 szlovák, 319,364 rutén, 169,434 magyar, 62,187 német, 386 román és 1,602 egyéb. — (Hát csehek nincsenek sem Szlovén-szkon, sem Kárpátarúsián; vagy az egyéb alatt ők is értendőek? A statisztika 1 év előtti összeírás alapján készült.)

— *Közgyűlés.* Az „Ungvári Vadásztsrulat” *Medreczky István* elnök előkötlete alatt, augusztus hó 28-án közgyűlését megtartotta. Több ügy letárgyalása után, a folyó évi költségvetést 6000 K. fedezetlen szükséglettel, a tagdíjat 160 K-ban, a felvételt díjat 100 K-ban állapította meg. Új tagok lettek: *Fekete Béla* ny. jegyző, *Soltész János* tanító, *Virányi György*, *Vurzing* őrnagy, *Sebek* tiszthelyettes és *Vörös Andor* tisztviselő ungvári, *Rozgonyi Béla* tanító minaji, *Kerényi István* tanító homoki és *Révay Pál* tanító radvánci lakosok.

— *Valió tanár úr már nem igazat.* A K. N.-ban olvassuk, hogy a kassai leánygimnáziumban egy komoly kiállítás cseh úr jelent meg és *Valló Albert* igazgatónak egy perscsétést írást mutatott be, amely szerint a kassai leánygimnáziumnak ő lett az új igazgatója. *Valló úr* lesújtja és megrémülve, de mi megnyugvással vittük e hírt.

— *Szentpétervár* most súlyos válságban esik át. A kormány ellen irányuló tüntetések napirenden vannak. A lengyel front számára kényszerorozások vannak. A szabadkereskedelmet ellitották és minden üzlet zárva van. (Helsingfors-i jelentés.)

— *Helyreigazítás.* A H. U. 33 számában „Akasztani akar a tolvaj radvánci erdővéd” címen közölt hírnöke téves információ alapján a szereplő főszemélyt illetőleg hiba csuszott be. A radvánci cseh erdővéd nemhogy alám nem lopott, hanem a kérdéses időben nem is járt Gerényben. Ezért vele szemben sajnálatunkat fejezzük ki. Az almalapással kapcsolatban *Straka Emil* gerényi erdőkerülőnek volt afférja a gyümölcsös tulajdonosával, mivel ez az erdőkerülő egy almatulójának a pártját fogta, ekkor használta az akasztással való fenyegetést is, de maga nem lopott és puskát nem emelt. Az úgy a tulajdonos és az erdőkerülő részéről barátságos elintéztét nyert.

— *Az Ált. Fogyasztási Ért. és Hitelszövetkezet* értesíti a t. tagjait, hogy cukor fejenkint 1 (egy) ligr. kiosztásra került. Együttal figyelemeltetjük a t. tagjainkat, hogy a kiutalt lisztet minden hét szombatjáig vegyék fel, mert liszt utólagosan nem vehető ki. *Kalmár* ügyv. igazg.

— *Károlyi Mihály ismét köztársasági elnök.* Pécssett az ottani szocialista-kommunisták az erőszakot megszállva tartott területen vörös köztársaságot akarnak alapítani. Ennek a mozgalomnak a lelke *Linder Béla*, a Károlyi kormány első hadügyminisztere, aki újabb baranyai hírek szerint oda akarja hívni Károlyi Mihályt, hogy az ő vezetésével ellenkormányt alakítsanak. Károlyinak a „Narodni Politika” munkatársával folytatott beszélgetése ennek a hírek egyáltalán nem mond ellent.

— *Értesítés.* Az „Ált. Fogy. Ért. és Hitelszövetkezet” értesíti a t. tagjait, hogy áruboltjában *Dajka Gábor* u. 2. kiosztásra kerülő hatósági árukról, valamint újabban beszerzett s eladásra kerülő cikkekről a tagokat, vasárnaponként a „Határszéli Újság” s csütörtökönként a „Kárpáti Napló” útján fogja értesíteni. Az igazgatólag.

— Az UAC. atletikai versenye, amelyről már részletesen írtunk, ma, vasárnap délelőtt és délután fog végbemenni. A versenyen részt vesznek a következő egyesületek: A Kassai Sport Club 17, a Kassai Athletikai Club 15, a Munkácsi Sport Club 12, a Česky Sportovní Club 10, az Ungvári Athletikai Club 27 atletával. A mérkőzés birkozással kezdődik, mi d. e. fél 10 órakor a városi színházban lesz megtartva. Délután fél 2 órakor lesznek az előfutamok s 3 órakor kezdődik az atletikai verseny a vadaskerti pályán. Nagy érdeklődéssel nézünk ifjaink erős harca elé.

— A magyar hadifoglyok még a tél előtt hazajöhetnek Szibériából. Az Amerikai Magyar Szövetség egy millió dollárt gyűjtött a szükséges utiköltségekre és még háromszor annyit akar gyűjteni.

* A ruszinszkói orsz. gabona hivatal vámosztálya közli: Mennyi vám jár a gabonane-műek felőrléséért? A beérkezett panaszok szerint a vámmalomban a termények megőrléséért a f. évi június hó 10-én kelt 118. sz. kórrendeletünk el-lenére a megállapított 12 százalék, ill. 5 száze-lék vámon felül pénzben vagy természetben még külön örlési díjat is szednek. Ezen eljárás meg-gátálása érdekében felhivtuk Podkarpatska Rusz valamennyi szolgabírói, jegyzői, polgármesterei hivatalait, valamint összes kirendeltségeinket, te-gyék közhírré, hogy további intézkedésig vala-mennyi malom — akár gőz-, motor-, vagy vízi-malomban is az — az öröltött vám címen pénzt nem szedhet be, hanem pillérlésért a felőrlésre behozott termény 12 százalékát, darálásért 5 száze-lékét veszi. Ennél többet azonban semmi cí-men vennie nem szabad. Amennyiben pedig va-lamely molnár pillérlésért 12 százaléknál, darálásért 5 százaléknál akár természetben, akár pénzben többet venne direkt, vagy az orsz. gabonahivatal bármely kirendeltsége útján a „Státni revísi kan-celár”-nak „odbočka Užhorod” feljelentőd, mely azután a szükséges lépéseket haladéktalan-ul megteszi.

— Miatyánk — Zsatkovicshoz. A munkácsi „Tyukodí Pajtás”-ban olvastuk a szabad ruszin Miatyánkját: „Dicső Zsatkovic atyánk, ki vagy Užhorodon, respektáltasság a Te neved, jöjjön el a Te autonómiád, legyen meg az álta-lad publikált népakarat, miként Amerikában, ugy itt Ruszinszkóban is. Nehezen vett és csempé-zteit mindennapi kenyérünket ne engedj elkobozni a vasuton és bocsásd meg nekünk a rekvirá-láson való kétségbeesésünket, amint mi is meg-bocsásd meg a Te ellenünk vétő tehetetlenségédet. Ne vigy minket egy éh-ség-forradalomba, de sza-badíts meg a jött-menektől, mert Tied az or-szág és a hatalom, az igaz hogy még csak pa-píron. Tied a dicsőség, miéink a birka-türelmen és az éhség most és mindörökké, ha keleten ágyu nem döbögne, mert megváltoztatja a régi áment, amint reméljük is. Amen.

— „Az erdészek és az eskütétel” című mult heti újdonságunkra az erdőigazgatóság következő sorait kaptuk: Az erdőigazgatóság nem kért esküt, hanem igen is kívánta a fogadalom letételét a Csehszlovák törvényhozás illetve minisztertanács által megállapított formában, anélkül, hogy az 1919. évi 179. számú rendeletben előírt szöveget csak egy betűvel is megto-dolta volna. Ugyanaz áll a nemzetiség (mi állam-polgárságot írtunk) megváltoztatására vonatkozólag is, amit senki sem kívánt, mert szó volt a hűség fogadalomról, melyet le kell tennie és megtartania minden állami alkalmazottnak tekintet nélkül azok nemzetiségére. Nemzetiségét mindenki megtarthatja, ami kifejezetten is meg volt mondva! Arról az erdőigazgatóság nem tehet, hogy az illető tisztviselő helytelen, nem szava-hihető fordítást szereztek be, mely fordítást semmi esetre sem szerezheti be, de nem is akarja az erdőigazgatóság; mert teljesen elegendőnek tartja, hogy a fogadalom, — tehát nem esküszöveget — német és magyar nyelven megértelmezte, mert azok az urak vagy nem értik, vagy nem akarják érteni a hivatalos ruszin és csehszlovák nyelvet.

— Pešek referens nyilatkozik az „Užhorodské Noviny” című cseh nyelvű helyi lapban a maga iskolai és kultur-programjáról. Azt mondja, hogy a ma-gyar lapok, főleg lapunk és a R. M. H. támadása készíti erre, bár polemizálni nem akar. Megállapítja, hogy itt egy nem-zettel sem történik igazságtalanság. Megállapítja, hogy Podkarpatska Ruszba csak 12% a magyar (14% zsidó), tehát gimnázium egyáltalán nem illetné meg, de ők nagylelkűek és nemcsak Beregszászban engedtek magyar gimnáziumot, hanem másutt is párhuzamos magyar osztályokat. A zsidó gyerekek is megkapják amit ki-

vánnak — írja. Most jött a rendelet, hogy magániskolákban héberül lehet őket tanítani.

NYILT-TÉR*)

Egy támadásra.

„Az eszényi bíró vérfürdővel fenyeget” cégér alatt egy cikk jelent meg a Kassai Munkás 1920 aug. 20-iki 160. számában, melyben lázítással, állam elleni izgatással, marhalevélhamissággal, „Vérfürdő” rendezéssel, „Kisgazdapárti gyűlés-tartással” vagyok vádolva.

Szerény válaszom erre ez: Az egész vád elejétől végig csupa hazug-ság. A magyar nemzeti hadseregnek — mint a lapokból lehet olvasni — aligha van szüksége bujtogatással toborzott katonaságra, hiszen az önként jelentkezők is messze túlhaladják a meg-engedett létszámot.

Az eszényi tanító fia pedig mátlól kezdve büszkébben lép az utcán. Hát hogyné! Tudtán kívül „Horthy-hadseregűszíté” léptették elő, pedig még katonasorban sincs.

A cikkben szerepel egy Balla Ferenc, igazi nevét kiírva „ifj. Báthory Ferenc”, akinek a vád szerint jelentkezni kellett a bírónál, míg mások-nak nem. A valóság az, hogy eddig nem kellett jelentkeznie, de ezután már nagyobb figyelmet érdemel, mert a közlemény bevallja, hogy „szö-kevény”. Tehát van valami a háta mögött, va-lami nem egészen tiszta, mert mint a cikk írja, „megszokott” az igazságszolgáltatás elől.

A hamis marhalevelekkel pedig ne vesző-djenek elvtársak, mert annak a tisztázását a ha-tóság már előbb kezébe vette és a nyomozás eredményeképpen Klein Sámuel elvtársukat a be-regszási fogház valamelyik cellájában felfalál-hatják és érdeklődhetnek tőle, honnan szerezte a teheneket és hogy jutott a hamis marhalevek-hez. Ha nem esik nehezükre — elvtársak —, kijelentem, hogy magam kértem az ügy tisztázá-sára vonatkozó vizsgálat lefolytatását.

A cikkirő elvtársat pedig arra kérem, árulná el nekem, hol szoktak a kisgazdák titkos össze-jöveteleket tartani? Mert még ezideig nem volt s hogy ne is lehessen, arra igen jó övszernek bizonyult a statárium. Azonban ha lesz gyűlésük a kisgazdáknak, megnyugtatom rémlődöző elvtárs, hogy első leszek, aki ott megjelen.

A bujtogatással vádoló elvtársnak ajánla-tosabb lett volna nem elárulni magát, mert így mindenki megtudja, hogy a többi becsületes magyar fiuk közt egyedül volt, aki agyon akarta veretni a bírót, természetesen ha akadt volna olyan bolond. Különbösen is egyedül kiabált: „nem megyünk sorozásra, kocsiit rendeljenek alánk!”

A véres betűkkel írt cikk visszafelé sült el. Mert belőle csak a vádaskodó elvtársak valódi alakjaival ismerkedtünk meg.

Eszény, 1920 aug. 22.

Kádas József,
községi bíró.

Befejező nyilatkozat.

Dr. Szulincák L. ur elégtételt kér tőlem azért, hogy nyilvánosságra hoztam Pešek urnak reá vonatkozó egy nyilatkozatát.

En a nyilvánosságra hozatalt a magam védelmére tettem és dr. Szulincák urat a felszó-lítással bántani nem akartam, hanem alkalmat adtam neki, hogy a reá vonatkozó vád alól tisztázza magát. Ugyanez volt a cézátma második nyilatkozatolomnak is. Ezt ismételtlen kijelentem. Ha Szulincák dr. urnak ez nem elég és többet akar, azt joga van követelni, de nem tőlem, hanem Pešek referenstől; kérdőre vonhatja őt, miért keverte bele dr. Szulincák ur nevét minden ok nélkül ebbe az ügybe? Egyáltalában miért említette nekem és miért írta dr. Szulincák ur nevét az első kihallgatáskor felvett jegyzőkönyvbe?!

Felpanaszolja dr. Szulincák ur az én válaszom hangját.

Az én szavaim magukban véve nem lehet-nek sértők dr. Szulincák urra nézve, csak ha azokat félremagyarázza, lehet azoknak valami sértő szándékot tulajdonítani.

En azt írtam, hogy a kihallgatáskor így gondolkoztam: „Fájt a lelkemnek — a kihalla-gatáskor, — hogy letért a becsületesség útjáról” stb. En ezzel csak az akkori lelkialapotomat ecse-tem. Ha Szulincák dr. ur nem akarja ezt a szót „kihallgatáskor” észrevenni, sőt ellenkezőleg, szavaimat idézve ezt a szót jöllehet feltűnően gondolatljelt közt volt, tudatosan kihagyja és „a kihallgatáskor” szó helyett pontokat tesz, csak azért, hogy szavaimnak sértő értelmet adjon, én arról nem tehetek. Ne lásson oit is sértést, ahol egyáltalában nincs!

*) E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Nyomatott Földesi Gyula könyvnyomdájában, Ungváron.

A morális restitucióknak különben az ő fel-hívása nélkül is eleget tettem és teszek. Ami a g. kath. papságot mint testületet illeti, arra oly nagy tisztelettel tekintettem és tekintek mindíg, hogy azt tudatosan nem bántottam meg soha. Nem tagadom, politikai papokat igen, de pap-ságot nem!

Ungvár, 1920. szept. 4.

Horny Oszkár
róm. kath. káplán.

JÓ MINŐSÉGŰ házi-SZAPPAN

kgr.-ként 22 koronáért kapható
FUCSKÓ LÁSZLÓNÉNÁL

Ungváron, Dajbócz-utca 1. szám alatt. 10-8

Ijjászné Schulz Vikta női szalonja

UJBÓL MEGNYILT. —
Elvállal mindennemű
ANGOL és FRANCIA
munkát. o o o o o

Ungvár, Széchenyi-tér 9 sz.

3-1

Rákóczi-utca 14 számú

bérház eladó.

Tudakozható a kiadóhivatalban.

RÓKASZÖRME

festhető a kassai (kosicet)
Halttenberger-féle RUHA-
FESTŐGYÁRBAN.

Őszi és téli ruhák, felöltők,
bőrkapatok stb. festhetők
vagy tisztíthatók.

Gallér- és kézelőtisztítás.

Postacím: Halttenberger festőgyár Kosice.

Van szerencsém a n. é. hölgyközönség b. tudomására adni, hogy f. évi aug. hó 2-án Váralja-utca 62. szám alatt

női ruha divattermet

nyitottam, ahol mindennemű női ruha (francia, angol szabás) varrását vállalom. Átalakításokat, valamint javításokat is jutányosan eszközölök. — Szives pártfogást kér:

Dudás Mihály, női szabó.

Tisztelettel értesitem a nagydémű hölgyközönséget, hogy női divattermemben

kostümök, ruhák, blouzok és alaktások

jutányos áron készülnék. — Tanuló leányok fölvetetnek. — A hölgyközönség szives pártfogását kéri

Frenyóné Dohrovolszki Mariska
Széchenyi-tér 17.

Kende Istvánné és Eisdorfer Juliska egyelőre a Kálvária-utca 8. sz. a.

női kalapszalont nyitnak

Kéri a közönség szives pártfogását.